Г. М. Сидоренко-Мельник, *к. е. н., доцент,*
Т. Ю. Костюченко, *студентка*
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вихід України з тривалої фінансово-економічної кризи безпосередньо пов'язаний з підвищенням ефективності діяльності підприємств всіх форм власності та організаційно-правового характеру її організації. В даний час виникає необхідність проведення аналізу бізнес-планів, поглиблених маркетингових досліджень, прихованих та потенційних можливостей виробництва та збуту, надання послуг та виконання робіт, оцінювання ситуацій у внутрішньому та зовнішньому бізнес-середовищах, що впливають на виробництво і збут, співвідношення попиту і пропозиції, моніторингу конкретних споживачів і постачальників, витрат живої і уречевленої праці з необхідною їх деталізацією. Аналіз ефективності діяльності підприємства необхідний не тільки його керівнику для оцінки фінансового становища, а й ряду осіб, які беруть безпосередню участь у господарській практиці. З огляду на це, актуальність вибору найбільш ефективних інструментів проведення фінансового аналізу ефективності діяльності не викликає сумнівів.

Ефективність представляє собою складну економічну категорією, яка охоплює різні рівні господарювання і знаходиться відповідно під впливом системи ендогенних та екзогенних факторів: економічних, фінансових, технічних, екологічних, правових, соціальних, тощо. Те, що ефективність представлена в різних вимірах: ефективність діяльності підприємства, ефективність використання економічних, трудових. матеріальних та фінансових ресурсів, ефективність галузей та окремих операцій є підставою застосування в бізнес-аналітиці досить широкого кола показників, критеріїв їх упорядкування, технології застосування. Вибір та обґрунтування цінності застосування тих чи інших інструментів фінансового аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства набуває актуальності, адже від результатів бізнес-аналітики залежить ефективність прийняття управлінських рішень оперативного, поточного та перспективного характеру.

Опрацювавши науковий доробок літературних джерел з зазначеної проблематики можемо стверджувати. що сьогодні має місце відсутність єдиної концепції аналізу, представлено досить широке різноманіття методик та різні часткові методичні підходи до визначення економічної суті ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та велика і часто невпорядкована кількість показників її оцінки, недосконале інформаційне забезпечення. Як наслідок – відсутність наукового підґрунтя оперативного управління і контролю за рівнем ефективності використання ресурсів.

Фінансово-господарська діяльність підприємства спрямована на досягнення певного ефекту. Ефект у вигляді прибутку на вкладений капітал характеризує мету формування та використання активів підприємства в господарському процесі.

На основі результатів аналізу тлумачень поняття різними науковцями та економістами, можливо виділити наступні характерні ознаки ефективності: 1) раціональність (економність) витрачання ресурсів, що забезпечує максимальну віддачу; 2) нерозривний зв'язок із результативністю, яка характеризує результати діяльності в абсолютних показниках; 3) відносне значення ефективності, що має місце в процесі порівняння результатів або встановлених цільових параметрів і ресурсів витрачених на досягнення результатів діяльності соціально-економічної системи [1].

Погоджуючись з традиційною точкою зору, а саме «ефективність господарської діяльності підприємства – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами від господарської діяльності та витраченими на її досягнення ресурсами» [2], зазначаємо, що в сучасних умовах господарювання акцент ставиться на капіталізації фірми та підвищенні її вартості. Це, в свою чергу, максимально відповідає меті власників та їх очікуванням винагороди, впевненості в успішній реалізації стратегії, створенні доданої вартості бізнесу.

Потребує розв'язку проблема впровадження адекватної сучасним економічним умовам технології розрахунку доданої вартості підприємства, адже бізнес почав переходити від менеджменту прибутків до менеджмента вартості. Керівникам необхідний інструмент управління як витратами, так і капіталом. Назріла нагальна необхідність вдосконалення процесу вартісноорієнтованого управління діяльністю сучасного підприємства.

Як відповідь викликам – в бізнес-аналітиці набувають популярності системи ABC (Activity Based Costing – функціонально-вартісний облік) і EVA (Economic Value Added – економічна додана вартість).

EVA є своєрідним індикатором якості управлінських рішень. Постійна позитивна величина показника EVA свідчить про збільшення вартості компанії, тоді як негативна – про її зниження. В основі даних розрахунків закладений принцип перевищення операційного прибутку над вартістю капіталу [3]. Показник економічної доданої вартості (EVA) дозволяє проводити оцінку як поточних так і майбутніх перспектив розвитку підприємств, виступає критерієм оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, який дозоляє власникам управляти інвестованим капіталом.

Переваги поєднання EVA з ABC полягають в тому, що замість організаційної структури підприємства, що лежить в основі традиційних систем калькулювання, в ABC використовується концепція ланцюжка цінностей; відбувається уникнення механічності, адже між видами діяльності та об'єктами витрат простежується причинно-наслідковий зв'язок. Таким чином, інтегрована система ABC-EVA може використовуватися для вимірювання вартості бізнесу через оптимізацію витрат і асортименту продукції, а також ув'язування стратегічних цілей власника (інвестора) з операційним управлінням підприємством.

Чинники підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства полягають в удосконаленні інструментів управління та поліпшенні якості інформаційного забезпечення, тощо. Вміле використання сучасних технологій бізнес-аналітики ефективності діяльності забезпечує інформаційну підтримку прийняття управлінських рішень в поточному періоді та перспективі.

Список використаних джерел

1. Саричев Д. О. Управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Стратегія економічного розвитку України.* 2012. № 30. С. 136–143.
2. Бедринець М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання. *БІЗНЕСІНФОРМ.* 2013. № 4. С. 183–190.
3. Dodd, James L., Shimin Chen. "Economic Value Added (EVA)", *Arkansas Business and Economic Review* (Winter 1997), P. 1–8. (8).